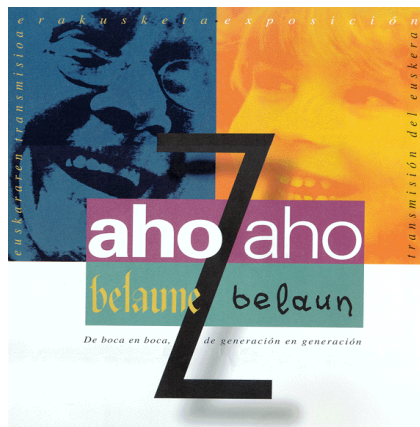
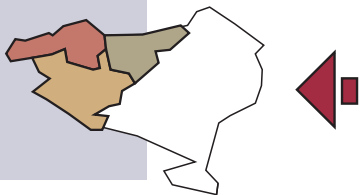

Euskara

Hizkuntza politika

"Ahoz aho, belaunez belaur".
Hizkuntzaren geroratzeari
buruzko kanpaina
ibiltaria

La continuidad del euskera

La continuité de la langue basque

Euskararen jarraipena

Català

Galego

Cymraeg

Elsässisch

Euskararen galera
inbertitu egin da eta
euskararen familia
bidezko transmisioa
hazi, pixkanaka baina
etengabe

**EAEko hizkuntza-
politikaren ildo nagusiak**

**Hizkuntza-plangintza
eta aurrekontuak**

Egoeraren azterketa

**Hizkuntza-politikaren
jarduera nagusiak**

**Ondorioak eta
etorkizuneko lehentasunak**

**Euskara Biziberritzeko
Plan Nagusia**

Hizkuntza politika

EAEko hizkuntza-politikoaren ildo nagusiak

Hizkuntza Politikarako Sailordetzaren zenbait argitalpen

Hizkuntza-plangintza eta aurrekontuak

Egoeraren azterketa

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Ondorioak eta etorkizuneko lehentasunak

Euskara Biziberritzeko Plan Nagusia

EAEko hizkuntza-politika printzipio demokratikoan, ekintza positiboarenean eta osagarritasunarenean oinarritzen da. Hona printzipio horiek banan-banan azalduta:

- A) **Printzipio demokratikoa:** hizkuntza-plangintza herritar gehienek borondate eta nahietara egokitu behar da. Horretarako, herritarren jarrerak ezagutu eta gehienek nahi eta onartzen duten intentsitate eta erritmoaren arabera moldatu behar da hizkuntza-politika. Beraz, behar-beharrezkoa da adostasuna aldian-aldian berritzea, maila sozialean nahiz politikoan.
- B) **Ekintza positiboaren printzipioa:** egoera desberdinetan dauden hizkuntzei ezin zaie hizkuntza-politika bera aplikatu, desberdintasun hori areagotu nahi ez bada behintzat. Era berean, ageriko hizkuntza-politikarik eza, azken finean, dagoen hizkuntzen arteko indar-korrelazioa sustatu eta bultzatzeko politika-mota bat besterik ez da. Horregatik, hizkuntza-politikak hizkuntza ahulena bultzatzeko bideari ekin behar dio, gure kasuan euskara bultzatzeko bideari, herritarren oinarritzko eskubideak zanpatu gabe.
- C) **Osagarritasun-printzipioa,** euskararen eta gaztelaniaren artean dagoen desberdintasun-egoera orekatzeko hizkuntza-politika bat behar izatea ez da nahastu behar norbanakoen eta gizarte-ekimenen lekua hartzen duen herri-aginteen gehiegizko partehartzearekin. Aitzitik, herri-administrazioek jorratzen duten lan-esparruak xede eta muga argiak ditu: gutxieneko arau demokratikoak gordetzea, norbanakoek eta ekimen sozialak egin dezaketena egin gabe. Horrela, eta ez bestela, susta daiteke gizarte zibil indartsuagoa eta egituratuagoa.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-plangintza eta aurrekontuak

Hizkuntza-plangintzarako organoak

Aurrekontuak

Eusko Jaurlaritza

EAEko hizkuntza-politikaren ildo nagusiak

Egoeraren azterketa

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Ondorioak eta etorkizuneko lehentasunak

Euskara Biziberritzeko Plan Nagusia

Hizkuntza politika

Hizkuntza-plangintza eta aurrekontuak

Hizkuntza-plangintzarako organoak

Aurrekontuak

Arabako Foru
Aldundia

Hizkuntza Politikarako Sailordetza gaur egun Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailari atxikita dago. Euskararen Legea (1982) onartu eta berehala, 1983an, sortutako organoa da, nahiz eta erakunde horretan indarrean dagoen araudia (281/1995 Dekretua) 1995ekoa izan. Hizkuntza Politikarako Sailordetzari dagozkio, batetik, Eusko Jaurlaritzaren hizkuntza-politika taxutzea, osatzea eta begiratzea eta, bestetik, Eusko Jaurlaritzatik sortuta, euskal herri-administrazioetan arlo horretan erabili beharreko jarduera-irizpideak ezartzea eta garatzea.

Eusko Jaurlaritzaren barruan, halaber, badira euskara sustatzen eta zabaltzen diharduten beste organo batzuk ere. Ondoko hauek dira aipagarrienak: Helduen Euskalduntze eta Berreuskalduntzerako Erakundea (1982) eta Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (HAEE) (1983). Azken erakunde honek, besteak beste, lan-arlo hauek lantzen ditu: administrazioeko terminologia finkatu, herri-langileen hizkuntza-gaitasuna bultzatu, antolatu eta ebaluatu, eta itzulpen-zerbitzuak eskaini.

Era berean, EAEko foru-aldundiek eta udalek ere badituzte euskara sustatzeko zerbitzuak.

Administrazioeko organo horiez gain, hizkuntza-normalkuntzan ari diren elkarte eta enpresa pribatu ugari dago; euskararen corpusari loturiko lanetan, Euskaltzaindia eta UZEI dira erakunderik aipagarrienak. UZEIk batik bat terminologiarekin zerikusirik duen guztia jorratzen duen entitatea da. Euskararen estatusaren eta sustatzearen alorrean zaila da, berriz, elkarteren bat nabarmentzea, izan ere, era guztietako elkarteak baitira, jardute-esparruari nahiz lurralde-ezarpenari dagokienez.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-plangintza eta aurrekontuak

Aurrekontuak

Hizkuntza-plangintzarako organoak

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Aurten, 1997an hain zuzen ere, herri-erakundeen eta sailen arteko koordinazio-batzorde bat eratu da. Bertan, honako partaide hauek daude ordezkatuak: hizkuntza-plangintzaz arduratzen diren Eusko Jaurlaritzako hiru sailak, hiru foru-aldundiak eta EAEko hiriburuetako hiru udalak. Batzordean, hizkuntza-normalkuntzaren alorrean erakunde bakoitzak dituen giza nahiz diru-baliabideak eta jardute-irizpideak aztertuko dira, horiek optimizatzeari begira.

Oraindik egiten ari den ikerketaren behin betiko emaitzak ez baditugu ere, batzordea osatzen duten erakundeek eta sailek hizkuntza-politikan erabilitako dirua ia 13.400 milioi pezetakoa da. Kopuru hori era honetan banatuta dago: Eusko Jaurlaritzak ia 11.800 milioi erabili ditu; foru-aldundiek ia 1.100 eta Bilbo, Donostia-San Sebastián eta Vitoria-Gasteizko udalak ia 600 milioi. Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailordetzak sailka banatuko du aurrekontu hori eta 1997. urtearen bukaerarako gaur dauden giza nahiz diru-baliabideak optimizatzeko proposamenak egingo ditu.

Bizkaiko Foru Aldundia

Hizkuntza politika

Egoeraren azterketa

Euskal Herriko II.
Soziolinguistikazko
Inkestaren
argitalpena

EAEko hizkuntza-
politikaren ildo
nagusiak

Hizkuntza-plangintza
eta aurrekontuak

Hizkuntza-politikaren
jarduera nagusiak

Ondorioak eta
etorkizuneko
lehentasunak

Euskara
Biziberritzeko Plan
Nagusia

Ikerketa eta Garapena atalak bilakaera soziolinguistikoaren adierazle nagusiak eta hizkuntza-normalkuntzaren indarguneak nahiz ahuleziak erakusten ditu.

Euskararen esparru osoa aztergai duten inkesta soziolinguistikoak (1991 eta 1996), errolda eta zentsuetako datuak dira, Euskal Autonomia Erkidegoko, Nafarroako Foru Komunitateko eta Ipar Euskal Herriko bilakaera soziolinguistikoa zer-nolakoa izan den aztertzeko, eta urteroko jarraipen-txostenak egiteko tresnak.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren
jardura nagusiak

Euskararen estandarizazioa
eta modernizazioa

Irakaskuntza

Euskal hedabideak

Administrazioa eta enpresa

Euskarazko kulturgintza eta sustapena

"Bai Euskarari
kanpaina"

EAEko hizkuntza-
politikaren ildo
nagusiak

Hizkuntza-plangintza
eta aurrekontuak

Egoeraren azterketa

Ondorioak eta
etorkizuneko
lehentasunak

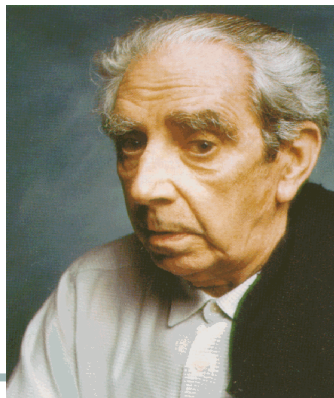
Euskara
Biziberritzeko Plan
Nagusia

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jarduera nagusiak

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Irakaskuntza
Euskal hedabideak
Administrazioa eta enpresa
Euskarazko kurgintza eta sustapena

Koldo Mitxelena (1915-1987)

Euskararen estandarizazioa azken 20-30 urteotan garatu da, Euskaltzaindiaren gidaritzapean (1919); Autonomia Estatutua onartu zenez geroztik, aholku-emaile ofiziala baita erakunde hori. Eusko Jaurlaritzak, Nafarroako Gobernuak, Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako lurralde historikoetako foru-aldundiek hitzarmen-markoa dute izenpetuta Euskaltzaindiarekin. Hitzarmen hori bost urtetarako da eta urtero errebisatzen da, lankidetzarako protokoloak sinatzen direlarik. Horrela, diruz laguntzen dira ohiko gastuak eta lehentasunezko lan-programak, hala nola, Orotariko Euskal Hiztegia, Hiztegi Batua, Euskal Gramatika, Euskal Herriko Hizkuntz Atlas, Euskal Deituren Izendegia eta Literatura-Hiztegia.

Terminologiari eta lexikografiari dagokienez, UZEIk, besteak beste, honako lan hauetan dihardu, Egungo Euskararen Bilketa-lan Sistematiakoan eta EUSKALTERM terminologi bankua garatzen eta gaurkotzen. Horretarako, UZEI erakundeak Eusko Jaurlaritzarekin eta beste administrazio publiko batzuekin lankidetzak hitzarmen bat sinatu du.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Irakaskuntza

Azken 15 urteotan D ereduak hiru egin da

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Euskal hedabideak

Administrazioa eta enpresa

Euskarazko kultura-gintza eta sustapena

Hezkuntza-sistema

Hezkuntza-sistema, euskararentzat hiztun berriak irabazi-nahi horretan, hizkuntza-politikaren lehentasunetako bat izan da, eta gaur egun ere halaxe da. Azken urteotan izan den elebidunen hazkunde bizia, nagusiki, euskalduntzeari esker gertatu da.

Autonomi Estatutuaren aurretik (1979) euskara ia guztiz zokoraturik zegoen irakaskuntzan. Erdara hutseko irakas-mundu horretan ikastolak ziren salbuespen bakarrak; nagusiki euskaraz irakasten zen. Ikastolek zenbait mugimendu sozialek bultzatutako ikastetxeen sarea osatzen zuten. 1960tik aurrera, ikastolek hazkunde handia izan zuten eta hori areagotu egin zen 70eko hamarkadan: 12.000 ikasle izatetik 65.000 ikasle baino gehiago izatera igaro ziren 80ko hamarkadan.

Azaroaren 24ko 10/1982 Legeak, Euskararen Erabilera Arauzkotzeko Legeak, unibertsitatara bitartean ikasle orok edozein irakasmaitan bere ikasketak euskaraz zein gaztelaniaz egiteko eskubidea aitortzen du. 1983ko Elebitasun Dekretuak gaur egun indarrean dauden ereduak arautu zituen:

X ereduak: irakaskuntza gaztelaniaz egiten da.

A ereduak: irakaskuntza gaztelaniaz egiten da, ia osorik. Euskara irakasgai moduan ikasten da.

B ereduak: irakaskuntza, erdia euskaraz eta beste erdia gaztelaniaz ematen da.

D ereduak: irakaskuntza euskaraz egiten da, ia osorik. Gaztelania irakasgai moduan ikasten da.

Azken hamabost urteotan A ereduak behera egin du %79tik %48,6ra, B ereduak bikoiztu egin da (%8,5etik %17,9ra) eta D ereduak ia-ia hirukoiztu egin da (%12,2tik %33,5era)

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jarduera nagusiak

Irakaskuntza

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Euskal hedabideak

Administrazioa eta enpresa

Euskarazko kultura-gintza eta sustapena

"Xabiartxo" lehenengoetako eskola-liburua

Unibertsitateaz kanpoko irakaskuntza EAEn

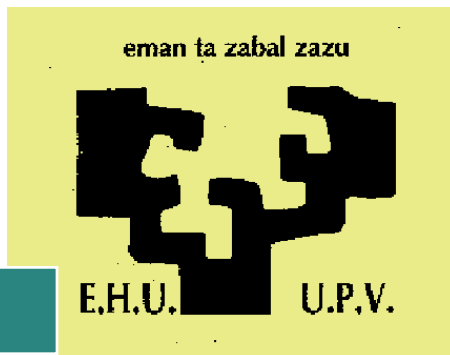
IKASTURTEAK	1982-83	1984-85	1986-87	1988-89	1990-91	1992-93	1994-95	1996-97
X Eredua	97.704 %18,66	27.748 %5,34	5.812 %1,14	4.127 %0,85	4.699 %1,04	4.559 %1,09	3.982 %1,03	3.386 %0,95
A + X Eredua	415.465 %79,34	393.456 %75,68	360.641 %70,92	321.369 %66,34	279.996 %61,92	242.361 %57,71	208.540 %53,71	173.068 %48,55
B Eredua	44.458 %8,49	47.383 %9,11	59.036 %11,61	69.701 %14,39	74.572 %16,49	75.373 %17,95	69.001 %17,77	63.829 %17,91
D Eredua	63.699 %12,17	79.030 %15,20	88.843 %17,47	93.367 %19,27	97.594 %21,58	102.250 %24,35	110.761 %28,52	119.569 %33,54
GUZTIRA	523.622	519.869	508.520	484.437	452.162	419.984	388.302	356.466

Iturriak: Euskal Estatistika-Erakundea (EUSTAT): 1982-83/1993-94.
Gainontzeko guztiak Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak emandakoak.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Irakaskuntza

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Euskal hedabideak

Administrazioa eta enpresa

Euskarazko kultura-gintza eta sustapena

Euskal Herriko Unibertsitateko anagrama (Txillida)

Hezkuntza-sistema euskalduntzeak aktiboan dauden irakasleak euskalduntze-alfabetatzea ekarri du. 1976-77 ikasturtean, EAEko Eskolaurre eta OHOk herri-ikastetxeetako irakasle guztietatik %4,7 baino ez ziren euskaldun. 1995-96 ikasturtean, aldiz, oinarritzako irakaskuntzako herri-ikastetxeetako irakasleen %67 euskara edo euskaraz irakasteko gai ziren.

Irakasleen euskalduntzea bi erataria lortu da: irakasle elebidun berri askotxo hartu ditu hezkuntza-sistemak, batetik, eta, bestetik, Hezkuntza Sailaren irizpideei jarraiki, irakaskuntzan ziharduten irakasleek euskalduntzeko ahalegin itzela egin dute. Eusko Jaurlaritzak, horretarako, IRALE programa jarri zuen martxan. IRALEk, besteak beste, irakasleentzako euskara-ikastaroak eskaintzen ditu eta irakasleak euskalduntzeko egin behar diren ordezkapenak ordaintzen ditu.

Bestalde, eredu euskaldunak ezartzeak euskarazko ikasmaterialen eskaria handitu zuen. Eusko Jaurlaritzak, EIMA programaren bidez, euskal ikasmaterialetarako dirulaguntza-deialdia sortu zuen; euskal ikasmaterialen salmenta-prezioa jaisteari eta materialen hizkuntza-trataera egokia izateari begira. EIMA programaren barruan hiru atal daude: euskarazko ikasmaterial inprimatu-entzako dirulaguntzak, ikus-entzunezko ikasmaterialetarakoak eta hezkuntza-softwaregintzarakoak.

Unibertsitatea

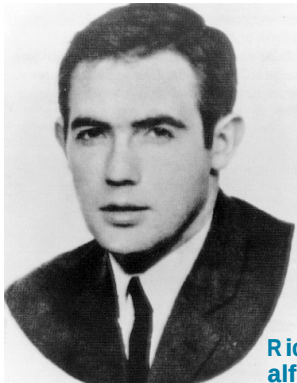
Euskal Herriko Unibertsitateak (EHU) euskara karrera guztietan sartzeko plana egin zuen.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Irakaskuntza

Ricardo Arregi (1942-1969), Euskalduntze-alfabetatze mugimenduaren aitzindaria

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Euskal hedabideak

Administrazioa eta enpresa

Euskarazko kultura-gintza eta sustapena

Hauek dira planaren ildo nagusiak: a) titulazio guztiak hizkuntza-ereduen arabera sailkatu ziren: A eredia (titulazio osoa euskaraz); B1 eredia (lehen eta bigarren zikloko nahitaezko irakasgai guztiak euskaraz); B2 eredia (lehen ikasturtea osorik euskaraz eta gainontzeko ikasturteetako nahitaezko irakasgaiak ere); C eredia (lizentziaturako lehen zikloko irakasgai guztiak euskaraz); D eredia (lehen mailako irakasgai guztiak euskaraz); b) Plangintza hori bete ahal izateko urtez urte zenbat irakasle elebidun kontratatu beharko litzatekeen zehaztea; c) EAEko administrazio eta zerbitzuetako langileak euskalduntzea eta alfabetatzea, hizkuntza-eskakizunak egiaztatzearen bitartez; d) Euskararen Institutua sortu (terminologia zientifikoa landu, testuliburuak gainbegiratu, itzulpen bereziak egin...); e) Lau urteko epean EHUKo nahitaezko irakasgaien %65 euskaraz ere eskaini.

1996/97 ikasturtean 9.186 ikasle ari ziren euskaraz ikasten (EHUn ikasten ari ziren ikasleen %15).

Helduen euskalduntzea

Helduen euskalduntzea, ikastolen mugimenduarekin batera, 60ko hamarkadaren bukaeran sortu zen, Euskaltzaindiaren babesean. Hasierako gau-eskolak, poliki-poliki, euskaltegi bilakatuz eta profesionalizatuz joan ziren.

Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea (1983) sortu zenez geroztik, helduen euskalduntzea arautu eta diru publikoz lagundu da. Erakunde horrek, besteak beste, eginkizunok ditu: euskaltegien jarduerak arautzea; euskaltegiak bultzatu, koordinatu eta laguntza pedagogikoa ematea, eta euskara ikasteko behar diren materialak argitaratzea. Hona 1995/96 ikasturteko egoerari buruzko datu adierazgarri batzuk: 12.963.000 ikasle/ordu; 44.855 ikasle; 2.039 irakasle eta 160 euskaltegi.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Euskal hedabideak

Euskararen estandarizazioa
eta modernizazioa

Irakaskuntza

Administrazioa eta enpresa

Euskarazko kultura eta sustapena

"Euskaldunon egunkaria"
eta hainbat aldizkari

Irratia, prentsa idatzia eta telebista, banan-banan, aztertuko ditugu.

Irratia

80ko urteetara arte ez zen emanaldi guztiak euskara hutsez egiten zituen irratiak sortu. Gaur egun, Eusko Jaurlaritzak sortuta, Euskal Herri osoan entzun daitezkeen euskaraz ari diren bi irrati publiko daude: programazio generalistakoa lehendabizikoa, Euskadi Irratia (1982), eta gazteentzako programazio musikalekoa bigarrena, Euskadi Gaztea (1990). Era berean, Euskal Herri osoan badira euskaraz edo nagusiki euskaraz ari diren zabalkunde-eremu mugatuko beste irrati batzuk ere.

Prentsa idatzia

Euskararen presentzia prentsa idatzian anitza eta ugaria da, herri-administrazioek emandako babesarela eta. Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailordetzak idatzizko prentsaren bideragarritasuna bermatzeko dirulaguntzetarako deialdia ateratzen du urtero. Bertan, dirulaguntzak jaso ahal izateko, besteak beste, gutxienenez %30eko autofinantziazio-maila eskatzen da. Aldizkako bost argitalpen-mota bereizten dira: lehengo laurak euskararen esparru geografiko osokoak eta bosgarrena, herri- eta toki-aldizkarietarako. Atal bakoitzari bere balorazio-irizpideak ezartzen zaizkio: eguneroko prentsa; astekariak; haur eta gazteentzako aldizkariak; bestelako aldizkariak (aldizkari berezituak eta gaikako aldizkariak); azkenik, Euskal Autonomia Erkidegoko herri- eta toki-mailako aldizkariak.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jarduera nagusiak

Euskal hedabideak

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Irakaskuntza

Administrazioa eta enpresa

Euskarazko kultura-gintza eta sustapena

Euskal Telebistako plato bat

Laburbilduz, gaur eguneko euskarazko prentsa idatziaren egoera honako hau da:

Euskaldunon Egunkaria (1990) eta Argia astekaria (1963) euskara hutsez argitaratzen dira, 12.000 eta 10.000 bat aleko tirada dutelarik, hurrenez hurren. Biak informazio orokorreko argitalpenak dira eta Euskal Herri osoan banatzen dira. Ugariak eta mota askotakoak dira euskaraz argitaratzen diren aldizkari berezituak: literatur, kultur, zientzi, komiki eta abarretako aldizkariak. Batez beste, 1.500 aleko tirada izan ohi dute eta Euskal Herri osoan banatzen dira.

Era berean, lau haur-aldizkari daude, 2.500 eta 8.000 ale bitarteko tiradarekin.

Bestalde, toki-prentsaren fenomeno oso zabalduta da 80ko hamarkadaz geroztik, Euskal Herri osoan zehar. Gaur, guztira, 40ren bat aldizkari dira. Aldizkariok, besteak beste, honako ezaugarri hauek dituzte: doan banatzen dira, laguntza publikoa (toki-administrazioek ere diruz laguntzen dituzte) jasotzen dute eta euskalgintzan ari den elkarteren baten ingurukoak izan ohi dira.

Euskarazko prentsa idatziak 8.000 ale inguruko tiradak ditu eta herri-administrazioen dirulaguntzen babesa du. Mota guztietako gaiak jorratzen dira, hala nola, literatura, erlijioa, zientzia, kultura eta informazio orokorra.

Telebista

1982an, Euskal Irrati Telebista herri-erakundea sortu zenez geroztik, Euskal Herri osoan har daitekeen euskarazko telebista generalista bat dago: Euskal Telebista. CIES (Estudios de Opinión y de Mercado) enpresak egindako inkestaren arabera, Euskal Telebistak 1996an 225.000 ikusle baino gehiago zituen. Bestalde, Gipuzkoan, orobat, badira nagusiki euskaraz ari diren toki-telebista batzuk ere.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Administrazioa eta enpresa

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Irakaskuntza

Euskal hedabideak

Euskarazko kultura eta sustapena

"Hizkuntza Normalizaziorako II. Plangintzaldia abian" izeneko informazio-foiletoa

Euskara herri-administrazioetan sartzea euskararen ofizialtasuna aitortzearekin hertsiki lotuta dago. Euskal Autonomia Erkidegoan euskara ofiziala da 1979az geroztik eta Nafarroan 1982az geroztik. Euskal Autonomia Erkidegoan, 1989az geroztik, herri-administrazioetan euskararen erabilera normalizatzeko plana dago abian. Plan horren helburu nagusia da gizartean dauden elebidun beste funtzionario elebidun izatea administrazioan, herritarrekiko harremanak, administrazioaren izapideak eta funtzionarioen arteko harremanak euskaraz izan daitezen lortzeki begira. Horretarako, entitate bakoitzaren jardute-esparruaren egoera soziolinguistikoa kontuan izanik, administrazioetan erabilera-planak arian-arian eta lehentasunezko esparruetan ezartzeko bideak eratu dira. Administrazioak, era berean, hizkuntza-prestakuntzarako zenbait ikastaro antolatu ohi ditu, funtzionarioek lanorduen barruan euskara ikas dezaten. Prestakuntza-ikastaroetan parte hartzen dutenen ordezkapen-gastuak ere ordaintzen dira. 1990-95 urte bitartean, Administrazioako 8.915 funtzionario izan zituzten derrigorrezko hizkuntza-eskakizuna, hau da, EAEko Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundi eta toki-administrazioetako funtzionario guztien %34ri. Lehenengo plangintzaldian funtzionarioen %88,5ek egiaztatu zuen zegokion hizkuntza-eskakizuna. 1996ko azaroan Eusko Legebiltzarrak bigarren plangintzaldirako helburuak eta jardute-irizpideak adostu zituen. Bigarren plangintzaldia 1997-2002 urte bitartekoa izango da.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Administrazioa eta enpresa

Euskararen erabilera normalizatzen
plangintza bigarren sektoreko enpresa

Euskararen estandarizazioa
eta modernizazioa

Irakaskuntza

Euskal hedabideak

Euskarazko kulturgintza eta sustapena

Enpresetan historia osoan zehar gaztelania eta frantsesa izan dira merkataritzako eta industriako hizkuntzak; euskarak, berriz, Euskal Herriaren iparraldeko nekazaritza-ingurua izan du bizigune. Gaur, euskara, gero eta gehiago eskatzen da, zenbait lanpostutan jarduteko, hala nola, irakaskuntzan, administrazioan eta jendea hartzeko zerbitzuetan.

Bestalde, euskarazko propaganda egiten da prentsan, irratiaren eta telebistan, herri-administrazioek nahiz ekimen pribatuak eraginda. Hala eta guztiz ere, Euskal Herrian publizitatean gastatzen den dirua kontuan izanik, oso gutxi da euskaraz gastatutakoa, %5 baino ez hain zuzen..

Azkenik, Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailordetza enpresetan euskararen erabilera sustatzeko plan piloto batzuk ari da bultzatzen. Horretarako, esan bezala, enpresetan euskararen erabilera normalizatzearen diseinua eta jarraipena egiteko dirulaguntzak ematen ditu.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Euskarazko kulturgintza eta sustapena

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Irakaskuntza

Euskal hedabideak

Administrazioa eta enpresa

Euskal Liburu eta Diskoaren Durangoko Azoka

Euskarazko kultur ekoizpenen artean aipagarriak dira literatura, musika, bertsolaritza, antzerki eta zinearekin zerikusirik dutenak.

Literatura

1990-1995 urte bitartean euskarazko liburugintzak 4.435 liburu ekoiztu zituen. Euskal literaturak Gerra Zibilaren ondoren hutsune izugarria izan zuen. 1950eko urteetan, berriz, jatorrizko liburuak argitaratzen eta liburu klasikoak berrargitaratzen hasi ziren. Azken urteotara arte, euskara biziberritzeak eta arrazoi politiko-sozialek gidatu dute euskal idazleen obra. 1975az geroztik, euskal literatura autonomoago egin da eta adierazpide estetiko gisa ulertzen da. Literatur obren euskaratzea biziki hobetu da azken urteotan, entitate publikoen nahiz pribatuen ahaleaginei esker. Halaber, gero eta gehiago, jatorriz euskaraz idatzitako obrak erdaratu egiten dira. Euskal liburuen %15 inguru literatur obrak dira, jatorrizko euskal obrak nahiz itzulpenak; kopuru absolutuetan, 150en bat obra urtero.

Musika

Gerraostean, 1950eko hamarkadaren bukaeran grabatu zen euskarazko lehen diskoa. Musika korala lehen-lehenik eta musika folk tradizionala geroago jorratu ziren garai hartan. 1960ko urteetatik aurrera, Euskal Kanta Berria (1961) izeneko mugimendua zabaldu zen. Bertan, abeslari ugari ziren; gehienak, kantautoreak. 1980 urteetatik aurrera, euskal musikan rock gogorra zabalduz joan da, nahiz eta abesteko era tradizionalak bizirik iraun.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Euskarazko kulturgintza eta sustapena

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Irakaskuntza

Euskal hedabideak

Administrazioa eta enpresa

Bertsolariak

Bertsolaritza

Bertsolaritza jende aurrean egiten den bat-bateko poesia-jardun kantatua da. Erdi Aroan kokatu behar ditugu bertsolaritzari buruzko lehen aipuak, baina XIX. mendetik hona dugu gai horren gaineko informazio zehatzagoa. XX. mendean, 60ko urteetatik aurrera, bertsolaritzak itzal handia eta gizartearen onarpen zabala lortu du, bertsolarien nahiz zaletuen kopuruari dagokionez. Azken urteotan bertso-eskolak eratu dira non-nahi, eta zenbait ikastetxetan, ikastoletan batez ere, irakatsi egiten da. Ikus-entzunezkoek, irratiak nahiz telebistak, asko lagundu dute bertsolaritzak gero eta interes eta zale gehiago izan ditzan.

Antzerkia

Erakundeen babesa, Euskal Autonomia Erkidegoko Eusko Jaurlaritzarena batik bat, eta telebista publikoa sortzea lagungarri izan dira oso, azken urteotan euskaraz egin den antzerkia garatzeko. Gaur egun, gutxi-gora behera, 36 antzerki-talde profesional eta 33 talde afizionatu daude, euskaraz urtero 122 emanaldi eskaintzen dituztelarik. Euskal taldeak euskarazko telebistarako aktoreen harrobi bihurtu dira. Aktoreak kalitatez dezente hobetu dira eta gero eta gehiagok egiten dute lan Euskal Herritik at. Bestalde, Zuberoan Pastoral izeneko herri-antzerkia dago. Pastoralek Erdi Aroko misterioen antzeko egitura dute. Aspaldi honetan berpizten ari da.

Hizkuntza politika

Hizkuntza-politikaren jardura nagusiak

Euskarazko kulturgintza eta sustapena

Euskararen estandarizazioa eta modernizazioa

Irakaskuntza

Euskal hedabideak

Administrazioa eta enpresa

Zirkuitu komertzialean 1996an euskarara bikoiztutako filmak

Zinea

1981ean egin zen euskarazko lehen luzemetraia (Segoviako Ihesa). Guztira, 48 luzemetraia, 6 erdimetraia eta 78 laburmetraia egin dira euskaraz. Bestalde, euskarazko telebista publikoa sortzean, erdaraz sortutako filmak eta dokumentalak euskarara bikoizten dituzten enpresak eratu dira. Era berean, 4 enpresa ari dira Euskal Telebistarako programak egiten batez ere. Orain euskarazko filmak ikusteko zirkuitu komertziala sortzeko ahaleginak egiten ari dira, nahiz eta zirkuitu komertzial hori egonkortu arte urte batzuek igaro behar izan.

Orain arte esandakoez gain, dagokien dirulaguntzetarako deialdien bitartez, honako jardura hauek sustatzen dira:

- a) euskararen ondarea (kantuak, bertsoak, euskalkiak, etabar.) jaso, gorde eta gizarteratzeko egitarauak.
- b) bideoak egin, softwaregintza, irratietan euskararen erabilera sustatzekoak eta euskarazko irakurzaletasuna sustatzeko egitarauak.
- c) euskara erabiltzea komunikazio- eta informazio-teknologia berrietan.

Alor horietan euskara sustatzeko dirulaguntzetarako deialdiez gainera, Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailordetzak hainbat egitasmo piloto darama aurrera. Honako bi hauek dira aipagarrienak: euskararen familia bidezko jarraipena sustatzekoa eta filmak euskarara bikoiztu eta areto komertzialetan ohiko ordutegian ematekoa.

Hizkuntza politika

"Ahoz aho,
belaunez belaun"
kanpaina ibiltariaren
maskotak

Ondoriak eta
etorkizuneko
lehentasunak

EAEko hizkuntza-
politikaren ildo
nagusiak

Hizkuntza-plangintza
eta aurrekontuak

Egoeraren azterketa

Hizkuntza-
politikaren jardura
nagusiak

Euskara
Biziberritzeko Plan
Nagusia

Azken urte hauetan elebidunen hazkunde handia gertatu da. Hazkunde hori lagunen arteko euskararen erabileran antzematen hasi da dagoeneko eta, neurri txikiagoan, familietan; izan ere, seme-alabek eskolan ikasi dute euskara eta horien gurasoak erdaldunak baitira oraindik.

Datozen urteetan honako hauek dira lehentasunak: euskararen familia bidezko jarraipena sustatzea; hitzun berriak irabazteko, helduen euskalduntze-alfabetatze eta hezkuntza-sistemako programak areagotzea; eskola bidez datozen euskaldun berrien hizkuntza-gaitasuna hobetzea, kopuruz nahiz kalitatez; behar diren baldintzak sortzea astiro, entitate publiko eta pribatuaren jarrerak belaunaldi berrien hizkuntza-beharretara egoki daitezen; herri-administrazioen dirulaguntzen eta zerbitzu-kontratazioen politikarako irizpideak ezartzea eta diru- nahiz giza baliabideen izendapena aztertzea, proiektu estrategikorik garrantzitsuenak bideragarriak izan daitezen bermatzeko.

Hizkuntza politika

Euskara Biziberritzeko Plan Nagusia

Euskararen
Aholku
Batzordea

EAEko hizkuntza-
politikaren ildo
nagusiak

Hizkuntza-plangintza
eta aurrekontuak

Egoeraren azterketa

Hizkuntza-
politikaren jardura
nagusiak

Ondorioak eta
etorkizuneko
lehentasunak

Eusko Jaurlaritzak Hizkuntza Politikarako Sailordetzari, Euskararen Aholku Batzordearekin elkarlanean, Euskara Biziberritzeko Plan Nagusia diseinatu eta egiteko eskatu dio, ondoren Gobernu Batzordeak eztabaida eta onar dezan.

Plan estrategiko honek helburu horiek lortu nahi ditu:

- Epe motzera eta erdira erdietsi nahi diren hizkuntza-normalkuntzaren helburuak adostu, alorrez alorreko jardura-egitarauak egokitu eta ebaluaziorako irizpideak ezartzeko.
- Euskara biziberritzeko aurrekontuen azterketa sakona egin eta egungo egitarauak etorkizunean izan dezaketen eragina aurreikusi, lehentasunezko egitarauak finkatzeko.
- Herri-erakundeen arteko eta herri-aginteen eta gizarte-ekimenaren arteko koordinazioa hobetzeko proposamenak aztertu.

Hizkuntza politika

Euskara Biziberritzeko Plan Nagusia

Euskararen
Aholku
Batzordea

EAEko hizkuntza-
politikaren ildo
nagusiak

Hizkuntza-plangintza
eta aurrekontuak

Egoeraren azterketa

Hizkuntza-
politikaren jardura
nagusiak

Ondorioak eta
etorkizuneko
lehenetsunak

Euskararen Aholku Batzordea euskara-normalkuntzan diharduten zenbait erakunde eta lagun elkartzeko gunea da. Batzorde honen egiteko nagusiak dira Euskara Biziberritzeko Plan Nagusiari buruz proposamenak egitea eta horien betetze-maila jarraitu eta ebaluatzea.

Euskararen Aholku Batzordearen buru Lehendakaria da. Batzordeak 39 kide ditu; horietatik 14 herri-aginteen eta erakunde publikoen ordezkariak dira eta beste 25ak euskalgintzan ospe handiko pertsonen artean aukeratutakoak.

Euskararen Aholku Batzordeak lau batzorde-atal ditu: Toponimia batzorde-atal berezia; Erabilera-planei buruzko batzorde-atal berezia; Geroratzeari buruzko batzorde-atal berezia eta Kulturgintzari eta komunikabideei buruzko batzorde-atal-berezia.

